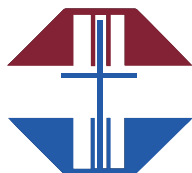

En hälsning från Kållandsö-Stenhammar Missionsförsamling

Ålandström 19

JULNUMMER NR 4 2019

KÅLLANDSÖ-STENHAMMAR
MISSIONSFÖRSAMLING

Jul jul, strålande konsumtions jul.

Jag undrar om inte butikerna i stan tävlar om vem som är först med att börja sälja julpynt varje år. Det känns som om det bara blir tidigare och tidigare nu-förtiden. Hur mycket kan man köpa egentligen? Hur många adventsljusstakar, stjärnor i fönstren, ljuslyktor, ljusslingor och julkulor kan man ha i ett hem? Någon gång kommer man väl till en punkt där man inte har fler fönster att hänga stjärnor i? Jag har inga fönsterbrädor att ställa fler ljusstakar i, jag har pynt så det räcker. Men trots det kommer jag ändå på mig själv att stå och hålla i något som skulle kunna ersätta det julpynt jag redan har hemma i garderoben med motiveringen: "Det är ju kul med något nytt".

Världens klimat kunde varit bättre. Det är ingen nyhet. Det är ungefär lika givet som att vi slår rekord efter rekord i julhandeln år efter år. Det konsumtions-samhälle vi lever i uppmanar oss ständigt att inte nöja oss och att köpa mer. Att förnya, förändra, förbättra. Nästan all konsumtion vi sysslar med bidrar på ett eller annat sätt till vår klimatförstörelse. Den apan skriker mig i örat när jag står med splitternytt julpynt i handen och funderar på att slå till.

Så är det ju det här med julklappar också. Det måste jag väl iallafall köpa nytt? Det är väl fortfarande inte helt "okej" att köpa begagnat och ge bort? Men vilket århundrade kommer det bli socialt accepterat om vi fortsätter att tänka så?

Förra året önskade jag mig en bok i julklapp som visade sig vara helt omöjlig att få tag på. Min mamma ägnade timmar åt att söka på nätet, antikvariat och second hand butiker. Jag fick boken på julafton. Men bara till låns. Mamma hade tillslut gått till biblioteket och lånat boken jag önskade mig och sedan gått hem och slagit in den. Lånekvittot följde med så jag kunde lämna tillbaka den i tid. Jag tror att det är den bästa julklapp jag har fått. Mamma la tid, möda och kärlek i att jag skulle få läsa boken jag ville. Det var hennes julklapp till mig. Hon såg till att det blev ett paket så att den paketgalning som är jag, kunde få överraskningsmomentet och hon sparade på jordens resurser.

Utmana dig och gör något liknande i år. Köp en begagnad julklapp. Ta med barnbarnen och gå på jakt efter fina linnenervetter, dukar, en snygg vas, krukor i par eller något annat kul på second hand! Titta bland dina egna grejer, vad finns i dina lådor som du inte behöver längre och som skulle kunna

Omslagsbild
"Vinternatt"

Akvarell av Annika Landström

glädja någon annan? Eller varför inte planera en upplevelse för någon. Den ansträngningen är antagligen värdefull för någon! Du kan göra en egen müsli eller marmelad och ge bort. Och om du blir sugen på nytt julpynt när du går igenom butikerna i stan: pynta med det du kan hitta i naturen. Gran, tall, mossor, kottar - bara fantasin sätter gränser. Eller varför inte kolla efter julpynt på second hand, om du är sugen på något nytt att hänga i granen.

Min poäng är inte att du ska stå i kassan med ditt nya julpynt och känna att du mest av allt har köpt dig ett dåligt samvete. Vi privilegierade människor som har möjligheten att köpa nytt, kommer såklart att fortsätta göra det, och det är okej. Men tänk om vi iallafall kunde minska på det nyproducerade och tänka lite oftare på vad det bidrar till. Köp dig inget dåligt samvete, men hindra dig från att gå hem från affären med det nya och kasta det gamla i soptunnan. Stoppa dina gamla grejer i en låda och lämna det vidare till second hand. Någon annan kommer se ett annat värde i sakerna. Tro mig, jag vet!

En sista sak vill jag tipsa om nu till jul. Ge till de som inte har någonting. Ge till de som inte kan fira jul. Som är långt ifrån att köpa julklappar. Som sitter utanför glittrande butiker och ber om det lilla. Det bästa med second hand är att det oftast bidrar till att hjälpa de som behöver hjälp. På det sättet blir cirkeln slut.

Låt oss stämma in och bokstavligen göra det som Greta Thunbergs uppmanar oss till: *"handla för att bevara livet på jorden, vårt enda hem"*. Ungefär något i den stilen hade nog Jesus också uppmanat oss att göra.

God jul!

*Linnéa Smedman, Församlingspedagog i
Kållandsö-Stenhammar Missionsförsamling*

Denna tidning ges ut av Kållandsö-Stenhammar Missionsförsamling som är en församling inom Eumeniakyrkan.

Ansvarig utgivare: Thorvald Berglund

Hej alla barn!

Snart är det jul!
Från och med 1/12
kan du varje söndag
öppna en ny lucka i den
här adventskalendern!

Om du är nyfiken
på vad som döljer
sig bakom
luckorna får du
klicka in på vår
hemsida
stenhammarkyrkan.se

Första luckan finns
tillgänglig
1 december

Vi ses på hemsidan!

equmenia

VI FÖRMEDLAR DIN BOSTAD

VÄLKOMMEN TILL OSS!

Lina, Ann-Charlotte,
David och Daniel

LIDKÖPING
ESPLANADEN 24
TEL: 0510-615 30
MAKLARHUSET.SE

Mäklarhuset
FÖR ENKELHETENS SKULL

BECO media

- Fotoupdrag
- Annonsproduktion
- Dokumenthantering

Thorvald Berglund Tel 0705-91 36 65

AgeraIT

DATORVERKSTAD

0510-25095 www.agerait.se

Jahnstedts Redovisning AB
Janeric Jahnstedt

Redovisning
Samarbetar med SA Revision AB

Tel: 0510/15232, mobil: 072 307 52 32

LIDKÖPINGS

El & Tele AB

ALLT INOM EL / TELE / DATA / AUTOMATION

Hovby Ångsbo 53192 Lidköping • Tel 0510-86502 • Fax 0510-86515
Tornväktargatan 1F 53157 Lidköping • Tel 0510-22185

www.lidkopingsel.se

SA REVISION

Professionella företagare
behöver professionella revisorer

www.sarevision.se

Julevangeliet

Luk 2:1-20

Vid den tiden utfärdade kejsar Augustus en förordning om att hela världen skulle skattskrivnas. Det var den första skattskrivningen, och den hölls när Quirinius var ståthållare i Syrien. Alla gick då för att skattskriva sig, var och en till sin stad. Och Josef, som genom sin härkomst hörde till Davids hus, begav sig från Nasaret i Galileen upp till Judeen, till Davids stad Betlehem, för att skattskriva sig tillsammans med Maria, sin trolovade, som väntade sitt barn.

Medan de befann sig där var tiden inne för henne att föda, och hon födde sin son, den förstfödde. Hon lindade honom och lade honom i en krubba, eftersom det inte fanns plats för dem inne i härbärget.

I samma trakt låg några herdar ute och vaktade sin hjord om natten. Då stod Herrens ängel framför dem och Herrens härlighet lyste omkring dem, och de greps av stor förfäran. Men ängeln sade till dem: "Var inte rädda. Jag bär bud till er om en stor glädje, en glädje för hela folket. I dag har en frälsare fötts åt er i Davids stad, han är Messias,

Herren. Och detta är tecknet för er: ni skall finna ett nyfött barn som är lindat och ligger i en krubba." Och plötsligt var där tillsammans med ängeln en stor himmelsk här som prisade Gud:

"Ära i höjden åt Gud

och på jorden fred åt dem han har utvalt."

När änglarna hade farit ifrån dem upp till himlen sade herdarna till varandra: "Låt oss gå in till Betlehem och se det som har hänt och som Herren har låtit oss veta."

De skyndade i väg och fann Maria och Josef och det nyfödda barnet som låg i krubban. När de hade sett det berättade de vad som hade sagts till dem om detta barn. Alla som hörde det häpnade över vad herdarna sade. Maria tog allt detta till sitt hjärta och begrundade det. Och herdarna vände tillbaka och prisade och lovade Gud för vad de hade fått höra och se: allt var så som det hade sagts dem.

*Stilla natt, heliga natt!
Allt är frid. Stjärnan blid
Skiner på barnet i stallets strå
Och de vakande fromma två.
Kristus till jorden är kommen.
Oss är en frälsare född.*

*Stora stund, heliga stund!
Änglars här slår sin rund
Kring de vaktande herdars hjord,
Rymden ljuder av glädjens ord.
Kristus till jorden är kommen,
Eder är frälsaren född.*

*Stilla natt, heliga natt!
Mörkret flyr, dagen gryr.
Räddningstimman för världen slår,
Nu begynner vårt jubelår.
Kristus till jorden är kommen.
Oss är en frälsare född.*

Svensk text: Carl Oscar Mannström

Program för Stenhammarkyrkan och Kållandsö Missionskyrka

December

1 söndag 11.00

Gudstjänst "Första Advent"

Anders Blomberg, Linnéa Smedman
Sång av kören Andante, Söndagsklubben
Extra insamling till församlingens arbete
Kyrkkaffe

8 söndag 11.00

Gudstjänst

Annette Cederqvist
Sång & musik, Linnéa och Adrian Smedman
Café Skorpan

8 söndag 16.00

Konsert med Lidköpings-Kållands Musikkår

11 onsdag 18.30

Vi binder kransar mer info på sid 21

RESTAURANG SJÖBODEN

JULBORD 2019

Välkommen till Sjöbodens julbord i Spikens Fiskehamn!
Vi dukar upp ett julbord med en hel mängd sillinläggningar,
vänerfisk samt ost och charkuterier från skaraborgska
gårdsproducenter. Att servera äkta vänerlörrom är vi
dessutom nog nästan ensamma om!
Självklart finns det även julsinka, köttbullar
och Janssons frestelse på vårt bord.
Avslutningsvis så dukar vi upp ett dignande
dessertbord designat av vår konditor/kökschef.

onsdag – fredag	kl. 12.00	495 kr
onsdag – lördag	kl. 18.00	655 kr
lördag – söndag	kl. 13.00	595 kr

Pris inkl välkomstglögg & kaffe
barn 7 - 12 år äter för halva priset, under 7 år gratis

Hjärtligt välkomna till Sjöboden!

0510 - 104 08 | boka@sjoboden.se

= Kållandsö Missionskyrka

= Stenhammarkyrkan

12 torsdag 19.00

Bön på Ön i Lilla kapellet i Otterstad

15 söndag 11.00

Gudstjänst

Anders Blomberg, Linnéa Smedman
Sång av Linda Meurlinger. Julkrubban med
söndagsklubben. Kaffe & korv

24 Julafton 23.00

Midnattsgudstjänst

Kören Andante m fl

Annand. jul 11.00

Missionsgudstjänst

Emanuel Bratt. Sång av Camilla Gustavsson
och Anna Smedman. Insamling till Equmenia-
kyrkans internationella arbete.

Nyårsafton 16.00

Ekumenisk Nyårsbön i Otterstad kyrka

Nyårsafton 17.00

Nyårsbön

Linnéa Smedman
Sång av Valter Svensson

exakta

PRINT AND BEYOND

Januari 2020

6 måndag 16.00

Trettondagsfest

Anna Thyr, "Från pajas till präst"
Sång av Valter Svensson
Offer till församlingen. Servering

12 söndag 11.00

Gudstjänst

Anders Blomberg. Sång av Marianne Rask
och Anna Smedman. Söndagsklubben
Kaffe & korv

14 tisdag 18.30

equmenia:s årsmöte i Stenhammarkyrkan

19 söndag 11.00

Gudstjänst

Linnéa Smedman, Per & Anita Olausson
Café Skorpan

21 tisdag 18.00

equmenia:s årsmöte på Kållandsö

Ansvar

Omtanke

• Jour dygnet runt • Auktoriserad av Sveriges Begravningsbyråers Förbund

Begravningsbyrån Eilert Ahlstrand 0510-285 80, Lidköping
Begravningsbyrån Östergatan 0511-508 70, Götene

25 lördag 15.00

Församlingen årsmöte

Sedvanliga förhandlingar
Servering

26 söndag 11.00

Årshögtid

Anders Blomberg, Linnéa Smedman
Kören Andante. Söndagsklubben
Kyrkkaffe

Februari 2020

2 söndag 11.00

Gudstjänst

Anita Ingvarsdotter
Sånggruppen Zaffran
Café Skorpan

Leckströms båt & finsnickeri

Inredningssnickerier • Träbåtsrenoveringar

Kulturbyggnadssnickeri • Möbler

Spiken Sjötorp, 531 99 Lidköping Tel: 0510 10728

Navens Kajak & Bastuflotte

Uthyrning av kajaker och flotte med vedeldad
bastu, badtunna och grillkåta
vid Navensberg på Kållandsö

Bokning

Kajaker: www.point65.se el ring

Flotte: 0706 25 18 52, 0510 10191

info@naven.se

www.naven.se

Välkommen till Hemslöjden!

Garnparadis Smide Linnedukar
Tyger Symaskiner m m.

December och januari, se hemsidan

Vi vill önska alla en riktigt
God Jul & Ett Gott Nytt

Tel 0510-226 35
www.hemslöjden.se

En torparens jul under mitten av 1800-talet.

Ordet torp förknippas numera med ett mysigt sommarställe. En liten röd stuga med vita knutar, själva idealbilden för svensk idyll. Verkligheten bakom torpsystemet är allt annat än idyllisk. Detta tog sin mest kända form under 1600-talet och förbjöds i Sverige så sent som 1943.

Torparen arrenderade ett stycke mark samt oftast några mindre byggnader för bostad och kreatur. Arrendet betalades uteslutande med kroppsarbete åt gårdens ägare. I gengäld fick torparen bruka sitt torp efter egen förmåga och genom detta försörja sig själv och sin familj. Dagsverkena kunde exempelvis bestå av 3 till 4 fulla arbetsdagar i veckan. Därtill kom vissa så kallade "överdagar" samt 12 "hjälpedagar" eller "fruntimmersdagsverken" och 6 "rotfruktsdagar". Vidare tillkom biträde i arbetet med gårdens linskörd samt dess stora slakt på våren och hösten. Allt detta utan annan ersättning än vad torpet kunde ge. Ibland hade torparen sitt torp långt från gården. Vilket kunde innebära ett par timmars promenad för att kunna inställa sig till dagsverkena i tid på morgonen. Sedan skulle han gå hem också, efter kanske 12 timmars arbetsdag.

Torparlivet bjöd inte på någon lyxtillvaro. Noteras bör att detta var normalstandarden för svensk allmoge genom historien. Den välfärd vi idag avnjuter är historiskt sett ett kort undantag.

Gösslunda Apelås gård, Lidköping www.bpl.se/apelas
Tel. 070-3335181 öppettider: ons-fre 13-18, lör-sön 11-16

Det är mycket svårt att idag föreställa oss livsvillkoren för dessa människor trots att det inte är särdeles långt tillbaka i tiden. Bostäder på ett fåtal kvadratmeter kunde hysa mycket stora familjer, 5 – 10 barn var inte ovanligt. Dessutom hade man kanske någon åldring som inhyses. Inga bekvämligheter fanns och idag skulle vi knappast betrakta husen som tjänliga ens för djur. Barnadödligheten var extremt hög och den generella medelåldern låg på runt 40 år under denna tid. I kyrkböckerna kan man se hur änkor och åldriga torpare som inte längre orkade med detta hårda liv, hamnade på fattighusen eller slutade sina liv som inhysehjon. Ett mycket annorlunda liv jämfört med dagens välfärdssamhälle med överkonsumtion, högteknologi, influensers och existentiellt självförverkligande. "Årets julklapp" var knappast något som brukade rankas.

Nedanstående berättelse är fritt återgiven från en artikel i NLT från 1947. Författare hette Anna Lundqvist och var barnbarn till torparen under Läckö Johannes Svensson född 1819. Anna Lundqvist är en ovärderlig källa i och med att hon som barn lyssnade till Johannes berättelser om människor och livsöden under 1800-talet samt att hon ägde ett brinnande intresse för bygdehistoria och dessutom hade förmågan att nedteckna allt detta. I nämnda artikel beskriver hon hur en torparjul kunde te sig i mitten på 1800-talet.

Julen var enormt viktig och värd att se fram emot. Det var den enda tid på året som man kunde unna sig mer än det dagliga nödtorftet, vilket i sig inte var särskilt mycket. Förberedelserna började redan under sensommaren. Man ystade helfeta ostar som lagrades till jul. Alla torpare kunde dock inte hålla sig med en ko. Dessa kunde då få mjölk till skänks av de som hade en ko eller två. Vete växte inte heller på torpets begränsade åkerplättar. Därför gick man ut och plockade de spillda ax som blev liggande kvar på gårdens marker när vetet var skördat där. Därefter fick man klappa ur kornen ur axen och mala. På detta vetemjöl skulle julbrödet bakas.

Vänd >>

Personlig service med högsta kvalitet
för företag - bostadsrättsföreningar - privatpersoner.

Tel 0510-668 17, 070-616 68 17

Det här fick man däremot inte göra utan ersättning. Motsvarande mängd lingon skulle ovillkorligen plockas och bäras fram till gården. Om torparen hade får så slaktades dessa under hösten och de bästa styckena och korvarna sparades till jul.

När senhösten kom och utarbetet tog slut kunde torparhustrun ägna sig åt att sticka, väva och sy. Detta arbete skedde oftast nattetid i skenet av den öppna spisen. Familjen behövde alltid nya kläder och det passade att få sådant klart till jul. Man stöpte ljus av fårtalg och maltet till juldrickat skulle förberedas. När det närmade sig jul sattes drickat på jäsning under ett väldigt skrikande och hojtande. Detta för att själva jäsningen skulle lyckas bättre.

Torparen, i detta fall Johannes Svensson var kunnig murare och kunde därmed tjäna lite kontanter de dagar han inte arbetade på torpet eller utförde dagsverken på gården. Några veckor före jul gick han till staden för att köpa det som torpet självt inte kunde frambringa. Det var exempelvis kaffe, kanel, socker, lutfisk, risgryn och saffran. Denna resa till fots tog en dag i anspråk. Så började julbaket. Grisen skulle också slaktas. En julgris vid denna tid var däremot en ganska liten stackare som levt utomhus på agnar, löv och de magra skulor som hushållet lämnat efter sig.

På fotot ser vi i mitten en ung Anna Lundqvist. Hennes mamma Hedda och (troligen) morbrodern Sven sitter framför. Båda dessa var födda på 1850-talet och barn vid den tid då berättelsen utspelades.

Deras far Johannes Svensson dog som inhysehjon 1913 vid en ålder av 94 år.

På julaftons morgon väcktes barnen av mor med ost, bröd och juldrickat som nu var färdig. Förmiddagen ägnades åt att bära in vatten och ved, lägga ut granris samt ställa ett vackert eneträd vid var sida om dörren. I torparhemmen var det inte brukligt med julklappar. Istället fick barnen var sin "julhög" med vetebulle, sockerkringla och pepparkaka vilket mottogs med stor glädje. Sådana godsaker var man verkligen inte van vid.

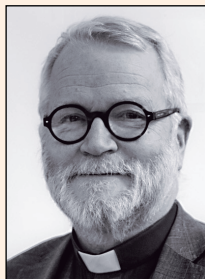

Torparen Johannes fick denna dag sluta sitt dagsverke redan vid middagen och efter att alla hade tvättat sig och bytt kläder satte man sig till bords och åt dopp i grytan (rågbröd doppat i fläskspad), fläsk, korv och kött. Allt nedsköljt med juldicka. En festmåltid som unnades en gång om året.

Efter middagen skulle djuren fått sitt för att sedan lämnas i fred. Man trodde att djuren talade med varandra under julnatten och detta var det inte nyttigt för människor att höra. Man samlades åter i stugan för att nu dricka kaffe. Johannes läste julevangeliet och sjöng psalmer för familjen. Efter en god stund fin familjegemenskap åt man kvällsmat, lutfisk och potatis, risgrynsgröt med kanelrutor på och fruktsoppa till efterrätt. Därefter lade sig barnen i alldeles ny julhalm och somnade lyckliga i sin fattigdom.

På juldagsmorgonen väcktes de av att Johannes sjöng "Var hälsad sköna morgonstund". Så bar det i väg till julottan med Johannes och de äldsta barnen, d v s de som hade skor tillräckligt att gå hela vägen till kyrkan. I spisen hade härden brunnit hela natten och maten hade också stått framdukad. Man trodde nämligen att de döda kom åter till sina hem under den heliga natten. Dessa skulle ju också ha sin förnöja. Maten och godsakerna stod framme under helgen i händelse av att man fick besök. På annandagen gick stjärngossar runt och sjöng i stugorna som sed var och dessa skulle också trakteras med mat eller en slant.

Vid tjugonde Knut var julfirandet definitivt över. Julhalmen bars ut och gavs till djuren, vilket ansågs vara hälsosamt för dem. Hyvelbänk och spinnrock bars åter in i stugan och sedan började knoget igen. Detta gällde för övrigt hela familjen för någon skolgång var inte aktuell för barnen. Arbete för överlevnaden var vad som gällde. Svälten skulle hållas från dörren, vilket man oftast lyckades med förutsatt att man kunde behålla hälsan. Den som blev sjuk i denna tillvaro kunde omöjligt försörja sig. Kanske är det denna bistra verklighet som gett just julen detta extra skimmer bland alla våra helgdagar. En gång varje år fick man unna sig allt av det goda som trots allt kunde ges.

//Anders Blomberg

BoGrönt
Lidens
Trädgårdscentrum
Lidköping tel 0510-17270

MASKINUTHYRNING
Stavdal
LIDKÖPING | TROLLHÄTTAN | VARA

PATRIKS
OPTIK
GLASÖGON & LINSER
Tel 0510-287 00 Sveagatan 10 Lidköping

Dessa företag stöttar Stenhammarkyrkans Lettlandsarbete

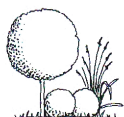
GULDFYND

Cotton Blue

Parkåsa AB

Bengt Eklund
lantbruk

Franssons
MARINSERVICE
FRAMAR AB

Trädgårdsform
Hantverk och design

Enestig Design & Konsult AB 0707 71 18 00

Mäklarhuset HOME OF HOUSEBOOK

aProjKMA Byggekonsult
i Lidköping AB

Roger Filipsson
roger.filipsson@aprojkma.se

Hectors skomarknad AB

EST. 1944

FASHION
Rydéns

instore
Agency

Asplunds

BRAX SHIPPING

Jahnstedts Redovisning AB

LIDKÖPINGS
El & Tele AB

Strumpan

Sicilien möter Skaraborg – upprinnelsen till det moderna Luciafirandet

När lucia med tärnor tågar in i december-mörkret och skänker ljus och hopp ser vi det knappast som en uråldrig kristen tradition. Den vitklädda gestalten med krona i sitt långa utsläppta hår är faktiskt en ganska sentida bild. Traditionen är emellertid betydligt äldre än så. Högtidens historia har sitt ursprung i 300-talets Syrakusa där berättelsen om Lucia handlar om frälsning, att stå upp för sin tro och slutligen att hålla fast vid Jesus Kristus ända in i döden.

Omslaget på Allers Familj-Journal från 1927. Bildtexten lyder som följer: "En ljus gestalt mitt i vinterns mörker: Lucia gör sin rond i arla morgonstunden."

Lucia föddes 283 e. kr. som barn till bemedlade föräldrar av högre samhällsklass. Pappan dog när Lucia bara var ett barn så modern Eutychia fick uppfostra henne på egen hand. Hon växte upp till en vacker ung flicka och blev tidigt bortlovad till en förnäm hednisk yngling. Lucia som var djupt troende lyckades skjuta upp förlovningsfesten medan hon innerligt bad till Gud om att rädda henne från äktenskapet. Emellertid blev hennes mor svårt sjuk i blödersjuka och övertalades att vallfärda till det populära pilgrimsmålet Catania, knappt 80 km från Syrakusa. Där fanns graven till den heliga jungfrun och martyren Agatha, som blev dräpt 52 år tidigare. Under bön visade sig den heliga Agatha för Lucia och sade, "Din tro har botat din mor"!

Som tack för detta mirakel lovade modern att Lucia skulle få fortsätta leva som ogift och att hennes hemgift skulle ges till de fattiga. Den tilltänkte brudgummen blev kränkt och fylld av sårad stolthet angav han henne som kristen för kejsarens ståthållare på Sicilien. Hon fängslades och torterades samt dömdes till att arbeta på stadens statliga bordell. "Om du låter någon våldta mig mot min vilja kommer min kyskhets att bli värd en dubbel krona", sa Lucia. Ståthållaren blev mycket vred och dömde henne istället till döden.

Enligt legenden led Sankta Lucia slutligen martyrdöden genom att avrättas med svärd den 13 december år 304. Eftersom helgon vanligtvis firas på dödsdagen, det vill säga den himmelska födelsedagen, blev det Lucias dag i almanackan. Det finns inget tvivel om hennes stora betydelse som martyr i den tidiga kristna kyrkan. Hon helgonförklarades på 400-talet och redan under bysantinsk tid restes det en kyrka över Lucias grav som fortfarande delvis finns bevarad. Till höger om koret står den granitpelare, vid vilken hon troligen avrättades.

Man tror att Lucias kropp låg oförstörd på Sicilien under nästan 400 år, men ska sedan ha flyttats. Det finns källor som berättar om att medeltida relikier av Lucia troligtvis har funnits i Lunds domkyrka men hur och när förtäljer inte historien. Det sägs att kejsar Otto den store år 972 fick med sig delar av kroppen till Vincentklostret i Metz i Frankrike. Därifrån togs sedan en arm till klostret i Luitburg. I Syrakusa finns ett revben och en underarm bevarad. Slutligen hamnade flera av hennes relikier i en kyrka i Venedig, som revs 1861 för att bereda plats för järnvägsstationen. Hennes kvarlevor flyttades då till den närbelägna kyrkan San Geremia där de fortfarande finns att beskåda. Järnvägsstationen i Venedig bär därför hennes namn. Luciakulten spred sig sedan från Sicilien och till Italien och vidare ut i Europa. I Rom infördes Lucias fest på 500-talet.

När Sverige kristnades följde helgonberättelsen om Sankta Lucia med i sin ursprungliga katolska version. Luciadagen som kalenderdag infördes i Sverige i och med att de kyrkliga helgdagarna tillkom i mitten av 1100-talet. Hon firades den 13 december som enligt den julianska kalendern räknades som årets längsta natt. I gammal folktro trodde man att natten var farlig och människor vakade sig igenom det som kom att bli Lucianatten. I Lödösekalenderatiet i Skara stift, nedskrivet på 1470-talet, angavs den som festdag av den högre graden.

Ursprunget till det folkliga Luciafirandet såsom det är idag finns faktiskt att hitta i vår del av landet. Fortfarande vid 1800-talets slut var luciadagen och i synnerhet -natten ett stort festtillfälle i Skaraborg/Västergötland. Den kallades lusse långnatt eller lille julafton. Då skulle all skörd och tröskning vara avslutad och natten firades med att frossa på de nyfyllda förrådens innehåll. I Västsverige slaktades julgrisen helst i ottan på just lussedagen.

Den västsvenska så kallade lussebruden hade föga gemensamt med det italienska helgonet. I uppteckningar kring Vänern från slutet av 1700-talet finns uppgifter om en sådan i herrgårdsmiljöer, vars uppgift var att servera lussebeten till gårdsfolket.

Vänd >>

Seden spred sig vidare till prästgårdar och större bondgårdar. Utflyttade västsvenskar förde Luciatraditionen med sig vidare ut i Sverige. Skolpojkar från Västsverige bidrog till luciatraditionens spridning när de började sina universitetsstudier i Lund och Uppsala. Iklädda vita nattskjortor vandrade studenterna runt, väckte professorerna och förde dem till en gemensam frukost. Några kvinnliga studenter fanns inte på den tiden varför en manlig student fick vara lucia.

Sedermera har Skansen i Stockholm kommit att bli den institution som haft störst betydelse för att sprida och utforma den svenska luciatraditionen i modern tid. Där inleddes firandet 1892. På 1920- och 30-talen kom alltfler organisationer igång med Luciafiranden. Luciatåget blev ett välkommet inslag på julfester, i föreningslivet och andra sammankomster. Uppträdandet kom mer att likna en konsert med julsånger.

Kinnevikens Bygg

LIDKÖPING Mobil 070-7962574 Tel/Fax 0510-15440

Något helt nytt kom när Stockholms dagblad år 1927 tog initiativ till ett offentligt luciatåg längs stadens gator. Redan året därpå utlystes en tävling om den idealiska lucian som skulle vara "symbolen för det kärnsvenskt ljusa och solbrända". Bilden av den nya nordiska blonda skönhetsdrottningen skapades i överensstämmelse med den tidens rasbiologiska föreställningar om "den nordiska rasen".

Utseendefokuseringen och de könsstereotypa värderingarna har konstigt nog väckt debatt först på senare tid. När 2012 års luciafirande sändes från Uppsala domkyrka blev reaktionerna på den 14-åriga lucians indiska ursprung och ett uppträdande av två rappare starka. "SVT förödmjukade tittarna med kolsvart lucia och rapp på Rinkebysvenska" löd det i en artikel som följdes av flera tusen läsarkommentarer, de flesta anonyma.

Själv namnet Lucia reste hit på tidiga medeltiden men idag reser Sveriges Lucia till USA som varumärke och till Syrakusa i Italien för att delta i helgonprocessionen. Parallellt identifierar sig immigranter med Lucia för att hon blev förföljd för sin tro. Luciatraditionen väcker (äntligen!) debatt när många gör anspråk på att veta hur lucia bör firas och vilka som får delta och i vilka roller.

Lucia kommer med ljus när det är som mörkast,
hen påminner oss om vårt kristna hopp.

//Annika Landström

Den 11/12 från 18.30 binder vi kransar i Stenhammarkyrkan. Dessa ska sedan säljas i samband med granförsäljningen. Ta gärna med material som du kan tänka dig att skänka. Dekorationer, band, kransstommar, naturmaterial, spoltråd mm.

Varmt välkommen!

equmenia

**Barn- och ungdomsarbetet i Kållandsö- Stenhammar
Missionsförsamling bedrivs av Equmenia i
Stenhammarkyrkan och Equmenia på Kållandsö.**

Välkommen till vårt barn och ungdomsarbete i Stenhammarkyrkan:

*Tisdagsklubben: *Vi håller på att planera för dessa grupper.
Det blir en nystart på något sätt under
vårterminen.*

*Söndagsklubben:
verksamhet för barn i alla åldrar under Gudstjänsttiden. Vi träffas två gånger/månad (se program)

Välkommen till vårt barn och ungdomsarbete i Missionskyrkan, Kållandsö:

*Scout: (Vi lär oss om knivar, eld, knopar och annat som hör scout till och som är kul. Vi förbereder oss så vi kan åka på hajker och lägga lägre fram. Kvällarna börjar med en kort andakt.)

Tisdagar kl. 17.45-18.45 för åk. 1-3= Spårarna

Tisdagar kl. 19.00-20.15 för åk. 4-6= Upptäckare

Tisdagar kl. 19.00-20.15 för åk. 7-9= Äventyrare

*Café Fyren: ett antal fredagar kl. 18:30 – 21:00, ett samarbete mellan kyrkorna på Kållandsö.

(På fyren träffas ungdomar från 10 år och uppåt för att fika, spela spel och ha gemenskap. En enkel samling hålls under kvällen)

Välkommen till den grupp som passar dig!

Kållandsö-Stenhammar Missionsförsamling

Församlingspedagog Linnéa Smedman

linnea@stenhammarkyrkan.se 070-177 31 77

Vice Församlingsföreståndare Doris Andersson

doris.andersson@lackotorpa.se 070-495 61 45

Ordf. Thorvald Berglund

070-591 36 65

thorvald@stenhammarkyrkan.se

Kassör Johny Paulsson

072-210 68 06

johny@stenhammarkyrkan.se

Bankgiro: 226-6625

Swish: 1234578548

Swish för fika och kollekter: 1231085091

Församlingsnummer 4746

Adressuppgifter

Kållandsö-Stenhammar Missionsförsamling

Brynåsavägen 7, 531 56 LIDKÖPING

Expedition 174 11

Ungdomsvåning, kök 171 75

info@stenhammarkyrkan.se

www.stenhammarkyrkan.se

Kom ihåg att ange församlingsnummer 4746 vid insättning på missions- och nybyggarkonton.

Kållandsö Missionskyrka

Missionskyrkan

531 99 Lidköping

Tel. 103 83

Kontaktpersoner ekumenia i Stenhammarkyrkan

Församlingspedagog Linnéa Smedman

070-177 31 77

linnea@stenhammarkyrkan.se

Kassör Johny Paulsson 072-210 68 06

Bankgiro ekumenia: 892-16 29

Swish: 1231143601

Kontaktpersoner ekumenia på Kållandsö

Ordf. Birgitta Berglund

070-259 59 15

birgitta.kurtberglund@gmail.com

Scout Gunilla Ivarsson

070-847 45 72

g.i.ivarsson@gmail.com

Kassör Kurt Berglund

070-359 10 27

birgitta.kurtberglund@gmail.com

Bankgiro: 322-0571

Swish: 1230671917

KÄLLANDSÖ -
STENHAMMAR
MISSIONSFÖRSAMLING

equmenia
STENHAMMARKYRKAN

*"Här var det gran!
Här var det gran!
Finast i stan
till dopparedan!"*

Vi säljer nyhuggna & närodlade **JULGRANAR** 250:-/st

All försäljning sker utanför Stenhammarkyrkan

14 december kl 12-16

15 december kl 12-16

21 december kl 12-16

22 december kl 12-16

Vi har även dörrkransar till försäljning!

All förtjänst går till barn och ungdomsverksamheten i vårt område!